

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Quid sit juramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

De poenis blasphemorum, & deinde eorundem
absolutione.

26. Nullæ poenæ sunt in jure contra meros blasphemos latæ; Ferendæ autem à Judice, quænam sint, pertinet ad forum externum examinare, id quod satis elucidat facit Castro Pal. tom. 3. disp. 2. de iur. p. 2. §. 5.

27. Absolutio blasphemie hæreticalis cum errore intellectus petenda est ab eo, qui hæresim absolvere potest, de qua re nos *suprà*, cap. 1. §. 2. satis disputavimus.

At blasphemie quæcunque quamvis atrocissimæ, sed non continentes hæresim formaliter, hoc est, quamvis contineant verba hæreticalia, non tamen cum errore mentis interno affectu, possunt absolvi in foro conscientie à quocunque Confessario ordinario, nisi in ea Diocesi sint signatè reservatæ. Ratio hujus Doctrinæ est ea, quam diximus *de Maleficij absolutione tractavimus*, *suprà*, c. 6. §. 2. n. 1. & nam propterea hic repetenda nequaquam est, legè ita Dianam *part. 1. tract. 5. ref. 7.* & rursus *p. 3. tract. 4. ref. 143.* & *p. 4. tract. 4. ref. 240.* Ego enim quiescere tantisper appeto.

FINIS LIBRI SECUNDI.

Laus Deo, Beatissimæ Virgini, ac Beato Aloysio.

LIBER TERTIUS.

DE SECUNDO DECALOGI PRÆCEPTO.

Non assumes Nomen Dei tui in vanum.

PECULIARIS, & germana tractatio secundi Præcepti est ea, quæ actus bonos, vel pravos circa honorem Deo debitam suscipit explicandos. Ideo enim iubetur Dei nomen non esse in vanum assumendum, ne is congruâ reverentiâ defraudetur. Quoniam verò propter connexionem materiarum, pleraque de eadem in primo præcepto sunt disputata, superest hic, solum de Juramento, Adjurationeque Juramento affini, ac de Voto differere; iis enim, si ritè ea nuncupentur, observenturque, honore Deus afficitur; secus, contrà.

CAPUT PRIMUM.

De Juramento in communi.

§. I. Quid sit Juramentum.

1. **I**NSIT invocatio divini testimonij ad faciendam fidem; ita S. Thom. 2. 2. q. 89. art. 1. Aliquando autem explicite affertur Deus in testem, ut quando juratur per ipsum Creatorem: aliquando verò solum tacite, ut quando juratur per creaturam, referendo ad Deum, modo explicando *infra*, §. 3. & utroque modo petende est juramentum, quia in utroque Divinum testimonium invocatur.

2. Potest item hujusmodi Dei invocatio exhiberi verbo, ut tu, facto, mente. Verbo, ut si ore proferas, dicat, *v. g. iuro per Deum hoc ita esse, hoc me facturum.* Noto, ut si tibi dicatur: *Iures per Deum*, tu verò oculis vel capite annuas, facto, ut si cui offeratur juramentum cum Libro Evangeliorum, ipse verò illum tangat, eo enim ipso, etiam si nihil proferat, jurare censetur. Idem evenit si se scribat scriptoræ iurandi formam continenti; propria enim subscriptio, ipsissimum est juramentum.

Mente denique, ut si quis intra animum suum juret. Quare si quis se aliquid facturum mente sic spondeat, obligabitur in foro conscientie, ex virtute Religionis, quia jam invocatur Deus in suæ sponsonis confirmationem: licet, ut in foro externo constet, (utque item constet alteri parti acceptanti, unde irrevocabilis ex vi iustitiae promissio fiat) necessarium sit aliquod ex tribus dictis externis signis.

3. Rursus aliquando verus Deus invocatur, aliquando à Gentilibus, falsus; & hoc posterius verum juramentum non est, quia divinum testimonium nequaquam invocatur. Unde sequitur promittentem quid sub juramento Dei falsi, solum tenet ex conscientia erronea, quia putat se verè jurasse; at si errorem deponeret, adverteret quod se Deum verum in testem non adduxisset, minime tenetur ex vi juramenti, sed solum ex vi promissionis, seu fidei humanæ.

Quod peccatum sit cooperari cum juraturo per falsos deos, dicam mox §. 4. n. 7. & per occasionem innui *suprà*, *de maleficio lib. 2. c. 2. §. 2. n. 7.*

4. Quid si quis juraret per hæc Evangelia, & deinde adverteret illum non fuisse Librum Evangeliorum, sed profanum, sed papyraceum, sed ligneum, ad libri formam edolatum? Respondeo hunc verum nuncupasse juramentum, si quidem error fuit materialis, dum interim ipse intenderet per verè Evangelia jurare. Non sic fuit modò in Ethnico, qui ita juravit per Jovem, ut per verum Deum, quem ipse non cognoscit, jurare nullatenus intenderit; si enim intendisset, ac sub Jovis nomine verum Deum, licet imprudenter, invocare voluisset, certè verum emisisset juramentum, eique omnino stare, etiam errore deposito, debet.

5. Sed hinc oritur quæstio frequentissimæ praxis. Jurat quis per fidem suam, in veritate, certò, profecto, &c. ex prædicta conscientia erronea putans se verè jurare, obligatur ad rem tali juramento promissam, si doctior factus resciat illud, quia Deum non invocavit, nequaquam fuisse juramentum.

Respondeo, hæc in re certum est primò, si is scivit in illis verbis non invocari Deum, sed solum propriam fidem

vel veritatem humanam, existens hanc tempora-
lem sufficere ad legitimum iuramentum, obligationem
que inducendam, certum, inquam, est, hunc per non ju-
rans de deposito errore, ad nihil deinceps ex vi iura-
menti tenetur. Suar. tom. 2. de Rel. lib. 3. in cap. 13. num. 15.

Ratio est, quia hæc nunquam fuit Dei invocatio.
Ratio sit secundo, cum Sanchez lib. 3. in Dec. cap. 2.
non adfuit talis error, quo putavit propriam fidem
sufficere ad iuramentum, protulit tamen ea verba, non
sufficiens per illam proferri verum iuramentum, sed
existens per illam proferri, certum, inquam, sit non
esse existens, etiam proferri, atque adeo ad nihil ex vi ipsius
efficitur iuramentum, quia ad verum iuramentum non satis
est efficitur verba dumtaxat, sed oportet positive velle ju-
rari, hoc est, Deum invocare, quod in hoc casu suppo-
nitur non adfuisse.

7. Superest ergo propositum dubium, si per illa verba
intendat quis, existimare se iuramentum efficere; an
verum efficiat, & consequenter, quacunque adventiente
cognitione, an ad illud observandum constingatur. Dico
absolutè à Sanchez in hoc casu fieri verum iura-
mentum, quia in ea intentione verum iuramentum effor-
mandum, clauditur virtute relatio ad Deum; velle enim ef-
ficere verum iuramentum nihil aliud est, nisi, Deum velle
invocare. Si ergo non exclusit positive talem relationem
ad Deum, convincitur ad Deum regulasse, quia verum
voluit concipere iuramentum.

8. Sed certè huic doctrinæ, nisi accedat distinctio
consentire non possum. Si enim is sciat, quid sit jurare, &
velit iure, procedit hæc doctrina, quia tunc habet vim
ratio Sanchez. At si nesciat, ut communiter, nesciunt ru-
dissimi, mulierculæ, puto per ea verba non efficitur verum
iuramentum, atque adeo, remota conscientia errante; in-
dubium nullam obligationem inducere.

Ratio est, quia, cum hic ex una parte nesciat quid sit
jurare, nesciat etiam in vero iuramento invocari Deum:
Ex altera parte, per sua verba illum non invocavit: ergo
quomodo ipse velit jurare, non jurabit: cum enim hæc
voluntas non dirigatur à præcognitione, quæ sciatur
quid sit jurare, verè, & efficaciter juratoris esse non po-
test. Erit igitur solum voluntas inefficax jurandi, immodò
erronea: verè enim jurare quis sperare non potest, nisi ex
positiva præcognitione, saltem confusa, sciatur in vero ju-
ransando invocari Deum. Vide omnino inferius cum de
voto cap. 12. §. 1. n. 8.

Quid si quis juret quidem invocans, seu putans in-
vocare Deum, sed nesciat iuramentum afferre obliga-
tionem implendi: obligabiturne illud implere? Res-
pondet de hac re me ad idem, cum de voto infra,
cap. 12. §. 1.

§. II. Iuramentum Diviso.

1. Prima Divisio. Aliud est assertorium, aliud est
promissorium. Assertorium est, in quo juramus
aliquid ita esse, vel non esse. Promissorium est, in quo
juramus aliquid nos facturos, vel non facturos.

2. Secunda Divisio. Contestativum, cum quis sim-
plicitè invocat Deum testimonium, Vt: Per Deum ita
res se habet. Comminatorium, cum quis alicui promittit
malum poenæ. Ut: Per Deum te puniam. Execratorium
cum nos ipsos, vel rem nobis charam Divina ultioni
subijcimus, si verum non sit quod asserimus. At: Deus
me destruat, vel: Filiis meis malum accedat, si hoc ita
non est.

3. Tertia. Iudiciale, & extrajudiciale. Illud certa qua-
dam forma, & ritu coram Iudice, vel Notario exhibetur.
Hoc, sine certa forma inter privatos. Ritus: simplex, &
solemnis. Hoc constat certa forma, acceptaturque à pu-
blica potestate: Illud non item.

4. Quarta. Absolutum seu purum, conditionatum,
& poenale: verbi gratia: Iuro hoc me facturum: Iuro me
hoc facturum, si cras tu huc veneris: Iuro me hoc facturum
si peragna solvendi centum, nisi fecero. Primum ex his est Ju-
ratis I.

ramentum absolutum. Secundum conditionale, Tertium
poenale.

5. Quinta. Aliud est iuramentum, in quo explicitè in-
vocatur Deus, vel Divina: Ut: Per Deum, per Christum,
per Crucem, per Sanctos. Aliud in quo implicitè, seu taci-
tè, ut cum juramus per creaturas, in quibus elucet Deus,
ut mos 3. sequenti declarabitur.

6. Tacitè item invocatur Deus, quando quis rogatus
ab offerente, v. g. Crucem, Librum, ut juret, ipse illa tan-
git: item si interrogatus ut jurare velit, ipse vel respon-
deat, volo, vel quid simile. Rursus, si se subscribat scriptu-
ræ, modo dicto supra, §. 1. n. 2. præterea si dicat, Iuro, vel
simile verbum in eo loco, & circumstantiis, ubi intelli-
gatur per illud verbum invocari Deum, seu concipi iu-
ramentum.

Dico (in eo loco, &c.) quia ex se verbum, Iuro, cum
abstrahat ab invocatione Dei, & creaturæ, & à Juramen-
to vero, ac ficto, iuramentum ex se non continet. His,
inquam, modis tacitè invocatur Deus, secus iuramenta
non esset.

7. Sexta. Ratione adjunctæ blasphemæ, id quod qua-
tuor contingere potest modis. Primo, si juret per crea-
turam, tanquam habentem divinitatem, Vt: Iuro per Io-
annem, &c. Huc reducitur, si per creaturam, ac si esset San-
ctus, juret, Vt: Per Lutherum, Mahometum, Demone-
m, honorarentur enim, dum invocarentur ut testes verita-
tis. Sic Sanchez lib. 3. in Dec. cap. 2. numer. 11. Secundo,
si abnegetur fides, Vt: Abnego Deum, vel Baptismum, vel
Sanctos, si ita non est. Tertio, si Deus, vel Sancti poenæ
subijciantur Vt: Deus pereat, vel Sanctus Petrus, si ita
non est. Quarto, si juret per membra obscena Dei, vel
Sanctorum, &c.

An Iuramenta prædicta sint ejusdem speciei Remissivè.

8. Præter iuramentum blasphemiam, in quo clarè
apparet esse adjunctam aliam speciem, cætera sunt ejus-
dem speciei, unde omnia perjuria ex defectu veritatis,
abstrahendo ab alio scelere, quod admisceri posset, ejus-
dem sunt rationis, nec necessariò in confessione distin-
guenda, ut dictum est satis in nostro opusculo. de Conf. lib. 2.
cap. 3. §. 2.

§. III. Norma cognoscendi, quodnam sit verum Iuramentum.

1. Oportet est non raro internoscere, verumne
fuerit iuramentum, quod emisisti: Quare hæc re-
gula dari solet: Si Deus, vel Divina invocentur in testes,
erit sine controversia iuramentum: Si verò invocentur
creaturæ communes, tunc demum erit iuramentum,
quando illæ ad Deum referuntur.

Hæc posterior pars regulæ sic magis enucleatur à San-
chez lib. 3. in Dec. cap. 2. num. 9. Quando juratur per crea-
turas, quasi creaturæ sint futuri testes infallibiles verita-
tis, est clara blasphemia, siquidem nullus præter Deum
infallibilitatem testimonij participat. Quando verò per
easdem juratur, sistendo in ipsis, adhibenturque tanquam
falsibiles testes, iuramentum non erit, quia jam Deus non
imploretur. Quando denique in ipsis non sistitur, sed in
testes adducuntur: ut aliquid, in quo Deitatis lux reuocet,
tunc utique erit verum iuramentum.

2. Sed ecce iterum difficultas, ecquānam ratione
in ipsis non sili dignoscere valeam? Sic hæc regula. Quo-
ties juratur per creaturam, quæ aliquam insignem habet
dignitatem à Deo, & in qua excitatur peculiaris quo-
dammodo in nobis memoria Dei, vel ejus attributo-
rum, tunc fit relatio ad Deum, constaturque verum iura-
mentum, secus non ita. Quoniam igitur, si jures per bar-
bam, per capillos, per tuum equum, per aërem, per ignem,
per vitam talis, nullum nominando, per fidem tuam, no-
bilis, vel boni viri, &c. juras per res, in quibus peculia-
ri modo non emicat Deus; ideo iuramenta vera non
emittis: contra, si jures per Evangelium, per Beatos per
Sacra